

OBWAROWANY (47) *part praet pass pf*

obwarowany (28), **obwarowan** (19).

Oba o oraz pierwsze a jasne. ◊ *W formach złożonych:* -any. ◊ *W formach niezłożonych:* -ân, -âno.
sg m N obwarowany (5), obwarowań (1); ~ (*attrib*) obwarowany (1); ~ (*praed*) obwarowany (4) *OrzRozm* (2), *KwiatOpis*, *StryjKron*, obwarowań (1) *ModrzBaz*. ◊ *D* obwarowanému (1). ◊ *A* obwarowany (1). ◊ *I* obwarowanym (1). ◊ *f* N obwarowaną (2). ◊ *L* obwarowan(ej) (1). ◊ *n* N (*praed*) obwarowano (18) *Diar*, *RejAp*, *ModrzBaz*, *CzechEp* (2), *GórnRozm*, *ActReg*, *SarnStat* (11), obwarované (2) *OrzJan*, *GrabPospR*; é (1), -(e) (1). ◊ *L* obwarowanym (1). ◊ *pl* N m pers obwarowani (1). *subst* obwarované (13); e (o), -(e) (7).

Składnia dopełnienia sprawcy: obwutowany przez kogo (1).

Sł stp, Cn brak [!], *Linde XVII* (z *Cn* [!], *XVIII*) w. s.v. *obwarowć*.

1. *Zabezpieczony, mający ochronę; tectus Modrz; munitus PolAnt; communitus Calep* (19) : *Communitus – Obwarowanij, oppatrzonij. Calep* 224b.

obwarowany przeciwko czemu (2): żadna rzecz tak źle obwarowana nie iest/ przeciwko rózowi/ á vderzeniu/ áko głowá. *GórnDworz* I; *ModrzBaz* 84.

obwarowany od kogo [= przeciw komu] czym (1): Nád to ielcze/ cí którzy w Mieście siedzą/ będą od nieprzyiáciela obwarowani/ y murem/ álbo párkanem y wycieczką *GórnRozm* M2.

W przen (4) : A ielż ty iedne księgi/ chociaż pod dziwnymi podobieńtwy nápiřáne/ tak łá obwarowane/ á což o inřzych otworzyřcie wydánych rzeczemy? *CzechEp* 126.

obwarowany czym od czego [= przeciw czemu] (1): Bo łię godzi áby řędzia y máieřtatem vrředu řwego/ y práwy řámemi/ od wřelkiego gwałtu był obwarowań [*Decet enim iudicem [...] ab omni vi tectum esse*] *ModrzBaz* 95.

Wyrażenia: »statutami obwarowany« (1): *PR*zydaymy też nieco o pojedynkowych bitwách [...] ktorých też w Rzeczyřpolitey Státutámi obwarowaney [*in re publica legibus constituta*] zábronć trzebá. *ModrzBaz* 62.

»ze wszystkich stron obwarowany« (1): [*pokój*] Ołtarzem/ Káplánem/ Krolem/ ze wřyřtkich řtron obwarowany iest. *OrzRozm* E2v.

a. *Umocniony; munitus Modrz* (11) : *BielSpr* 75; wřákże y *Policzki* także máią być z Gruntu dobrze obwarované/ áko y *Vpuřtowé*/ *Progi Strum* L3, H4; *Krol August* w mořt obwarowany/ *Viał grzbiet Wiřlny* niepohámowany. *GrochKal* 4.

obwarowany czym (2): *Strum* G4; káždy mieřczánin niech łię řtára o to/ áby piece/ kominy/ ogniřká/ y wřyřtkie mieyřcá do palenia ogniá vczynione/ były gliná/ y inřzemi rzeczámi dobrze obwarowane [*argilla et rebus aliis probe munita*]. *ModrzBaz* 83v.

Wyrażenie: »wszelaká obroná obwarowany« (1): áby ná wřyřtkich gránicách zamki były dobrze zbudowane: y wřelaká obroná obwarowane/ y żywnořciá nářpiřowane [*arces ... muniatur et rebus necessariis tum ad victum, tum ad hostes repellendos instruantur*]. *ModrzBaz* 103.

W przen (1) : Bo dam cię ludowi te^{mu} murem miedzianym/ obwarowanym [*dabo te populo huic murum aeneum, munitum*]/ y będą walczyć ná cię *BudBib* *Ier* 15/20.

α. Ufortyfikowany (3) : Miłtrz go wielką mocą dobywał/ lecz [...] był Zamek [*nad Dźwiną*] dobrze obwarowany/ y położeniem mieyćcá obronny *StryjKron* 767.

obwarowany czym (2): *KwiatOpis* B4v; kraie ze wńzech łtron w łwoiey łprawie mocno łtały/ Tharczámí y drzewy obwarowane *BielSpr* 31.

Szereg: »obtoczony i obwarowany« (1): gwałtownym wálem Miáłto [*Ryga*] y Zamek obtoczony y dobrze obwarowany. *KwiatOpis* B4v.

2. Zagwarantowany; zastrzeżony (przeważnie prawem, ustawą); cautus, constitutus *Modrz (27)* : Tom ostatni respons wziął od Im P. Kanclerza aby P. Gniezninski podał drogę iakoby to obwarowano bydz mogło. *ActReg* 107, 107; *GrabPospR* K2; iż krol po królu do tego czáfu nie wítał/ iż dołtoyność ich dobrze obwarowana ielt: Iż po dziś dzień pátrzyćie ná pány y krole łwoie *SkarKazSej* 666a.

obwarowany około czego (2): OKoło gránic náłzéy łzlácty ták bydz chcemy obwarowano [*taliter duximus providendum JanStat* 420] [...] iż ten który łie o gránice práwuie/ zágrániczne znáki pokazał *SarnStat* 464, 157.

obwarowany czym (17): Prywileie Koronne/ ktoremi ielt obwarowany Máiełtat Arcybiłkupi/ y wáldza iego *OrzRozm* K2v; *CzechEp* 135; Téż áby wńzyłtki przereczoné rzeczy pewnieyłzym vmocnieniém ná wieki obwarowane były [*ut omnia praemissa certiori cautela munita iugiter permaneant JanStat* 898] [...] wítawíamy *SarnStat* 1114, 18. Cf *Wyrażenia*.

obwarowany o czym (2): o tákowym vprzełpieczeniu [*poddanych*] przez Miłtrzá y Zakon w łwięto Gromnic blyłko [!] przyłzłé ma bydz obwarowano [*debet eiusdem provideri JanStat* 857] *SarnStat* 1080, 1021.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: z zapowiednikiem: to (2); aby (2), iż (2), że (2)] (6): *ModrzBaz* 88: żeby to w piśmie ł. nie miáło być wyráźnie obwarowano/ iż ná nim łámym przełtawác mamy/ á opócz niego nic łię nie wáżyć. *CzechEp* 111; MA to bydz obwarowano [*Notandum JanStat* 438]: áby którzy ná łádzie łiedzą pilnie oględowáli y przypátrowáli łie ołobie/ która czyni iáki zapis *SarnStat* 758, 464, 791, 813.

W połączeniu szeregowym (1): nie ná mieyćcu vprzywileiowaným/ obwołáným/ opifáným/ okopem náznáczonym/ y pokoiem półpolitym obwarowaným/ to łie łtáło *SarnStat* 18.

W charakterystycznych połączeniach: obwarowany dobrze (3), dostateczniej, na wieki, wyraźnie.

Wyrażenia: »pismem (i łwiádkí) obwarowany« (2): Aby łpraw zá czáfu náłzého przypádlých łtárość nie záłłumiłá/ ználżiono to ielt: áby dla pámięci potomnéy piłmem y łwiádkí obwarované były [*literarum apicibus, et testium annotatione deducantur JanStat* 755]. *SarnStat* 997, 1210.

»statutem (a. statutami), prawem, konstytucyjá, dekretem obwarowany« (4:3:2:1): abył WKM ni ku czemu takowemu nas cisnáć nie raczył, co nie jest prawem pospolitem obwarowano *Diar* 60; Ano czárowác nie trzebá/ złego nigdy złe nie minie á dobrego dobre/ bo dekretem Páńłkim dawno ielt obwarowano. *RejAp* 180; Y ma to być łtátutem obwarowano/ áby żadnych dárów niebráli [*Idque omnino legibus cavendum esset, ne quid in muneribus acciperent*] *ModrzBaz* 88; *GórnRozm* D2v; *SarnStat* 301, 360, 736, 791, 813, 1041.

Szeregi: »opisan i obwarowan« (2): A Sády Ziemłkié w łwych Powieciéłch [...] iáko ielt Práwem opifáno y obwarowano/ máią bydz odpráwowáné. *SarnStat* 1041, 1021.

»obwarowany i podparty« (1): áby to co chcemy mieć ná potomné czáfy pámiętne/ pímmem było obwárowano y podpárto. *SarnStat* 1210.

»postanowiony i obwarowany« (1): A té wízyftkié rzeczy tu poštánowioné y obwárowané [...] wieczné/ cále/ y mocné záchowáné bydź máią. *SarnStat* 1025.

3. *Opatrzony, obdarowany; przen [czym] (1)* : ciężkié [jest] żołniérstwo/ ále zás zacnością okazałé: nie znáczné kápłáńftwo/ ále pokojem obwárowáné. *OrzJan* 52.

Synonim: 1. obtoczony.

Cf [NIEOBWAROWANY], OBWAROWAĆ